

CINEMA

Segundo de Chomón

Pere Cornelles

Fins fa uns quinze o vint anys, la gènesi del cinema primitiu de fantasia i trucatges es circumscrivia a la figura de Georges Méliès, considerat per gairebé tothom el primer gran cineasta de cinema de ficció. Jo havia vist ja algunes pel·lícules de Segundo de Chomón, però poques: per tant –i malgrat que era capaç d'intuir-hi-, no podia formar-me'n encara una opinió sòlida i fonamentada. Va ser Antón Giménez, aleshores Cap d'Arxius de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, qui em va permetre conèixer una mica a fons l'obra del cineasta aragonès. L'Anton sentia, i sent encara, una veritable passió per l'enginy i la capacitat d'innovació de Segundo de Chomón. La seva sana obsessió –i la de la gent del seu equip-, convertida, durant molts anys, en una fervorosa persecució del material Chomón arreu del món, ha fet que la Filmoteca de la Generalitat posseeixi, actualment, una importantíssima col·lecció, que la converteix en un dels marcs de referència per a l'estudi del cineasta.

Els darrers temps, Chomón s'ha pogut veure a Sabadell algunes vegades. Recordo especialment, ara fa quatre anys, unes sessions de cinema primitiu mut, al Curset de Cinema que organitzen per als estudiants de la nostra ciutat l'Escola del Sol i Cineclub Sabadell, en què els curtsmetratges de Chomón ocupaven tota la segona part del programa. Gairebé sis-cents alumnes van descobrir aquells dies una manera, per a ells remota i diferent, d'entendre l'art de les imatges en moviment. Algunes sessions a Sabadell, però encara molt poques. Per això és notícia cada cop que podem gaudir d'una nova experiència, l'última, organitzada per Cineclub Sabadell l'1 de desembre prop passat, una selecció d'11 curtsmetratges, 53 minuts de durada, acompanyats per la música de Ricardo Massari i Meritxell Carbonell.

Segundo de Chomón és un dels més importants cineastes primitius europeus i, sense cap mena de dubte, el cineasta espanyol més internacional del període mut. Va viure i rodar a Barcelona, on va crear moltes de les seves petites meravelles, però també va treballar, durant bastants anys, en dues de les productores europees de més relleu: la Pathé Frères de París i la Italia Film de Torí; i va participar en dues de les més magnífics pel·lícules d'aleshores: *Cabiria* (1914), de Giovanni Pastrone, i *Napoleon*, d'Abel Gance. Els seus coneixements tècnics i la seva capacitat d'inventiva van fer possible, a més, a partir de les seves aportacions, una nova utilització del *travelling*, significativament innovadora.

Els 11 curtsmetratges del programa van ser: *Barcelona, parc au crepuscule* (1904), panoràmica, al capvespre, pels voltants del parc de la Ciutadella; *L'album merveilleux* (1905), els fulls d'un àlbum es converteixen en personatges reals quan cauen al terra; *Le roi des dollars* (1905), un simple exercici de prestidigitació amb monedes; *Les fleurs animées* (1906), historieta xinesa d'amor i despit; *Ki Ri Ki acrobates japonais* (1907), utilització dels trucatges per a unes acrobàcies impossibles; *Le sculpteur express* (1907), les manipulacions d'un escultor van produint cares i més cares diferents; *Excursion dans la lune* (1908), amb algunes imatges clarament inspirades en *Le voyage dans la lune*, de Méliès, rodada sis anys abans; *Electric hotel* (1908), film d'animació en què tots els objectes d'un hotel es mouen mecànicament, segurament la seva pel·lícula més coneguda;

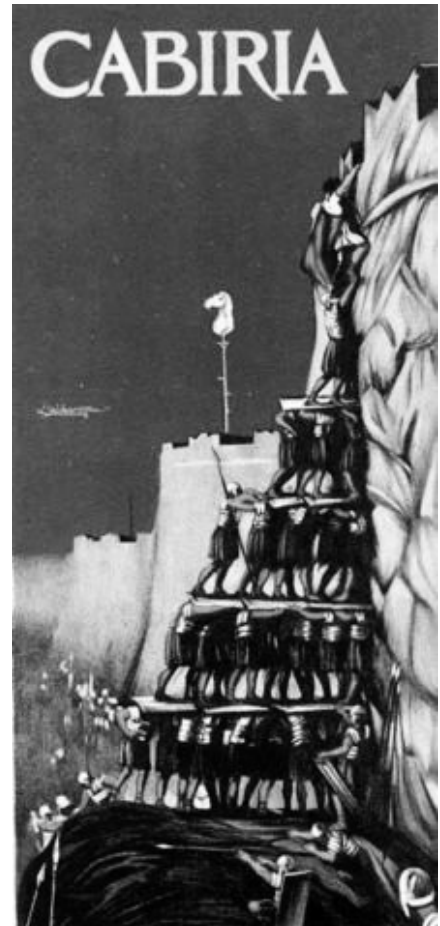

Fotograma d'un dels curtmetratges

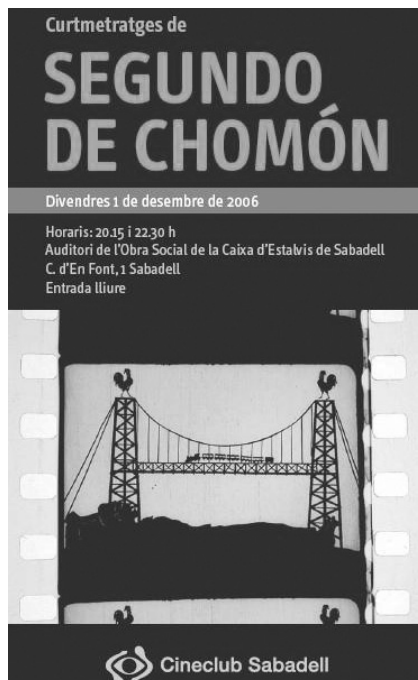
Voyage au planete Júpiter (1909), el somni d'un rei que viatjarà pel firmament de la manera més impensable; *Una excursión incoherente* (1909), una excursió convertida en un malson, i *Superstition andalusa* (1912), un somni convertit en una petita pel·lícula d'amor i aventures.

Ricardo Massari (piano, instruments electroacústics autoconstruïts, Onda Theremín i electrònica) i Meritxell Carbonell (flautes i Onda Theremín) acompanyen aquests films, no només amb la música –el mateix Massari qualifica el piano de necessari, però alhora de convencional si està sol-, sinó també amb els sorolls i els canvis d'intensitat i de ritme que permetin *viure* el to de cada pel·lícula, a base d'utilitzar les possibilitats acústiques d'avui dia. El resultat no és majestuós, però sí prou interessant i suggerent com per poder recomanar l'espectacle i esperar a veure què poden oferir-nos Massari i Carbonell d'aquí a un temps.

De moment, congratulem-nos d'aquesta nova sessió Chomón –amb alguns títols que a la nostra ciutat encara no s'havien vist-, felicitem Cineclub Sabadell per la iniciativa i preparem-nos per a la pròxima. 🍿

Cartell del film *Cabiria*

Cartell sobre la cinematografia de Segundo de Chomón